

Sveriges Skolkuratorers Förening

YTTRANDE 2013-04-01
Dr U2012/6322/S

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande av SOU 2012:76 Utredning om utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning.

(dnr: U2012/6322/S)

Sveriges Skolkuratorers Förening vill i sitt remissvar gällande "Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning" särskilt ställa sig bakom utredningens ståndpunkt att socialnämnden vid placering av det enskilda barnet måste lägga lika stort fokus på att lämplig utbildning erbjuds som att han eller hon får god vård. Utredningens förslag i syfte att stärka samverkan mellan socialnämnd och utbildningsnämnd är bra och beskriver att socialnämnden ska lämna en underrättelse till ansvarig utbildningsnämnd vid beslut om vård som innebär byte av skola och i samråd med skolhuvudmannen beskriva i vårdplan och genomförandeplan hur eleven ska få lämplig utbildning. Hemkommunen ska efter underrättelse från socialnämnden upprätta ett utbildningsdokument med uppgifter till den nya skolhuvudmannen med bedömning av elevens behov av stödinsatser. Förslaget om utbildningsdokument fordrar att reglerna om sekretess ses över. Reglering av hemkommunens uppföljningsansvar är av grundläggande betydelse.

Betoningen på elevers rätt till likvärdig utbildning, tillgång till behöriga lärare och att det pedagogiska ansvaret leds av en rektor är viktig. Samt att utbildningen i så stor utsträckning som möjligt ska beredas i de lokala kommunala skolorna i närheten av elevers placering på HVB.

Att klara skolan är en avgörande skyddsfaktor för framtida psykisk hälsa och ett självständigt vuxet liv.

Sammanfattning

Regeringen beslutade i september 2009 att uppdra åt en särskild utredare att kartlägga om regeringen i frågor som rör utbildning för barn och ungdomar vid hem för vård och boende (HVB), särskilda ungdomshem, och sjukhus eller annan motsvarande institution behöver förtydligas. Utredaren fick även i uppdrag att utreda om distansundervisning i vissa fall bör vara ett alternativ till reguljär undervisning för elever i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

I betänkandet hänvisas till att barn och unga som varit placerade i samhällsvård har betydligt lägre utbildningsnivå än genomsnittet. Skolinspektionens granskning 2010 visade att

socialnämnden och skolhuvudmannen hade problem att samverka och att man ofta inte var överens om vem som hade ansvar för elevens skolgång. VIS-projektets studier visar att behandling tenderar att dominera på bekostnad av studier. Utredningens utgångspunkt är att skollagens bestämmelse om tillgång till en likvärdig skolgång ska gälla alla skolpliktiga elever. Utredningens förslag syftar till att lämna förslag som stärker samverkan mellan socialnämnden och utbildningsnämnden och att säkerställa att barn i samhällsvård ska få en likvärdig utbildning

Några av utredningens förslag som Sveriges Skolkuratorers Förening särskilt vill uppmärksamma:

1. Utredningen anser att socialnämnden vid placering av det enskilda barnet i vårdplan och genomförandeplan måste lägga lika stort fokus på att lämplig utbildning erbjuds som att han eller hon god vård s 106. Socialnämnden ska vid beslut om vård som innebär byte av skola underrätta utbildningsnämnden i hemkommunen.
2. Hemkommunen ska se till att ett utbildningsdokument upprättas när man fått underrättelse från socialnämnden. Utbildningsdokumentet ska innehålla uppgifter som hemkommunen anser att den nya skolhuvudmannen behöver och en bedömning av vilka stödsatser som eleven har behov av. Utbildningsdokumentet ska lämnas över till den nya skolhuvudmannen. Utredningens förslag fordrar att reglerna om sekretess ses över
3. Samarbetet mellan skolhuvudmännen och ansvarig nämnd för utbildningen i hemkommunen före, under och efter placeringen bör bli mer aktivt. En överenskommelse som regleras i ett samverkansavtal beslutad av respektive nämnd anser utredningen bör finnas i alla kommuner och behöver konkretiseras på lokal nivå. Detta leder till en ökad kontinuitet i handläggningen och att man inte vid varje ny placering måste förhandla om vem som ansvarar för vad. Om alla inblandade har tydliga och klara rutiner bör detta leda till att elevens skolgång kan planeras och starta enklare och tidigare.
4. Ang elever som placeras i familjehem och som folkbokförs i annan kommun bör klargöras ytterligare vilket ansvar utbildningsnämnden respektive socialnämnden har. *Sveriges Skolkuratorers Förening föreslår: eftersom ett uppföljningsansvar för utbildningsnämnd/skolnämnd inte gäller de familjehemsplacerade eleverna med ny vistelsekommun bör vårdplan, genomförandeplan och utbildningsdokument kompletteras med ett utökat uppföljningsansvar för socialnämnden som gäller både utbildning och vård.*
5. Utredningens förslag gällande hemkommunens uppföljningsansvar innebär ett förtydligande av att ansvaret för att eleven får föreskriven utbildning ska ligga kvar på ansvarig nämnd för elevens utbildning i hemkommunen för de elever som är fortsatt folkbokförda där. S113
6. Utredningens förslag är att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att i samråd med SPSM, SIS och Socialstyrelsen utarbeta allmänna råd eller ett stödmaterial gällande utbildningsdokumentet och samarbetet inom och mellan kommuner för elever placerade i familjehem och HVB.

Sveriges Skolkuratorers Förening önskar att de allmänna råden/stödmaterialet även ska omfatta uppföljningsansvaret. Här vill vi betona vikten av att skolhuvudmannen eller skolan utser en kontaktperson som följer sina placerade elever. Vi föreslår att rektor utser någon inom elevhälsan, företrädesvis skolkurator i samråd med specialpedagog får uppdraget att vara sammankallande kontaktperson.

7. Viktigt att icke skolpliktiga elever som vistas på ett HVB ska få möjlighet att påbörja eller fullfölja sina gymnasiestudier i närheten av HVB om kommunen där eleven vistas erbjuder sådan utbildning.
8. Ett kapitel om utbildning vid särskilda ungdomshem ska införas i skolförordningen (2011:185) respektive gymnasieförordningen (2010:2039)
9. Utredningen föreslår att det pedagogiska ansvaret ska ledas av en rektor på den utbildning som SIS anordnar. Utredningen gör också bedömningen att några undantag inte bör göras från kravet på behöriga lärare under en SIS- placering.
10. Begreppet ”längre tid” föreslås tas bort ur bestämmelserna om sjukhusundervisning. Behovet av undervisning handlar inte om hur länge eleven vårdas utan mer om elevens skolsituation i förhållande till vistelsen på sjukhuset och sjukdomstillståndet.
11. Utredningens förslag ska ge elever i samhällsvård ökade möjligheter till den utbildning de har rätt till. Skälet till att bevilja distansundervisning utgår från den enskilda elevens förhållanden, elevperspektivet är det dominerande. Utredningen föreslår att distansundervisning kan anordnas:
 1. för elever med medicinsk eller psykosocial problematik
 2. för elever med karriär på elitnivå
 3. för elever vid särskilda ungdomshem

Utredningen framhåller bristerna med distansundervisning, att den tenderar att koncentreras till enbart kunskapsinhämtande och att det socialiserings- och värdegrundsuppdrag som skolan har, riskerar att hamna i skymundan. Eleverna i grundskolan och motsvarande skolformer har skolplikt och närvaroplikt. Skolan har därmed ett tillsynsansvar för eleverna.

Utredningen föreslår en generell reglering för att inrätta möjlighet att bedriva fjärrundervisning (för att säkerställa tillgång till behöriga lärare i ämnet eller kursen) respektive distansundervisning (för elevens behov av anpassat stöd). En restriktiv tillämpning föreslås med hänvisning till att det saknas forskning på området.

Stockholm 2013-04-22

För Sverige Skolkuratorers Förening

Styrelsen genom Sara Ronningstam Millberg